

Vihdin kunnan lausunto VISIO -kaavaluonnoksesta

Kunnanhallitus 27.04.2026

125/10.02.00/2025

Uudenmaan liitto on pyytänyt lausuntoa VISIO-innovatiivinen vihreä siirtymä -kaavaluonnoksesta. Kyseessä on Uudenmaan 5. vaihemaakuntakaava ja se laaditaan koko Uudenmaan alueelle. VISIO-kaava täydentää ja päivittää voimassa olevaa kaavakokonaisuutta vihreän ja puhtaan siirtymän teemojen sekä maanpuolustuksen osalta. Kaavassa käsiteltäviä teemoja ovat energia, teollinen tuotanto, kiertotalous ja maanpuolustus, luonto ja hiilensidonta, logistiikka ja pitkän matkan henkilöliikenne, vesihuolto ja vesivarat sekä maanpuolustus. Kaavan tarkoituksena on ohjata Uudenmaan maankäyttöä vuosiksi eteenpäin keskittyen suuriin linjoihin. Kaavan tavoitevuosi on 2050. Nykyiset maakuntakaavat säilyvät pääosin voimassa, mutta joitain VISIO-kaavan teemoihin liittyviä merkintöjä esitetään kumottaviksi.

Vihdin kunta pitää tärkeänä vaihemaakuntakaavaan valittuja teemoja ja painopisteitä. Vihdin kunta on käynnistämässä oman yleiskaavansa päivitystä, jossa tulee käsiteltäväksi osin samoja teemoja kuin VISIO-kaavassakin. Vihdin kunta katsoo VISIO-kaavan luonnoksessa olevan tiettyjä kohtia kussakin teemassa, mitkä kaipaavat tarkempaa selvittämistä ja osallistamista – varsinkin kun kunnassa on käynnissä strategisen kaavoituksen päivityskierros selvityksineen.

Vihreä ja puhdas siirtymä on tärkeä osa siirtymistä kohti kestävämpää maankäytön suunnittelua ja on siten koko Uusimaan asia. Samoin maanpuolustuksen huomioiminen muuttuneessa toimintaympäristössä on tärkeää kaikilla kaavoituksen tasoilla. Maakuntakaavan ohjausvaikutukset ulottuvat kuitenkin pitkälle tulevaisuuteen kun taas toimintaympäristömme muutokset ovat tunnetusti nopeatempoisia. VISIO-kaavassa tulisikin varautua ennakointiin ja epävarmuustekijöihin, joita valittuihin teemoihin liittyy. Sekä teknologia, että energiakehitys voivat olla suunnaltaan sellaista, mihin ei tässä hetkessä osata varautua.

Liikenne

VISIO-kaavaan on merkitty Vihdin kunnan alueella kaksi raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelu- ja taukopaikkaa. Molemmat kohteet on merkitty pohjavesialueille ja vedenottamoiden suoja-alueille. Kyseinen pohjavesialue on Vihdin vesihuollon kannalta keskeisen tärkeä. Näiden sijainti perustuu oletettavasti vuoden 2024 VISIO-kaavan selvityksiin. Vuoden 2024 jälkeen pohjaveden suojelumääräyksiä on kuitenkin tarkennettu kunnan tasolla. Selvityksiä tehdään edelleen liittyen useampaan eri hankkeeseen ja kaavatasoon. Vihdin kunnalla on laadinnassa Nummelan osayleiskaava sekä Vihdin strategisen yleiskaavan päivitys, joissa myös selvitetään pohjavesialueiden reunaehtoja maankäytölle. Lisäksi yksittäisen asemakaavahankkeen tiimoilta tutkitaan niin ikään reunaehtoja kaavoitukselle.

Vaikka kyseessä on vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelu- ja taukopaikka, on syytä huomioida näitä hyödyntävän raskaan liikenteen, osin ADR-kuljetusten aiheuttamat riskit tärkeälle pohjavesialueellemme. On myös syytä huomioida, että usein tällaisille taukopaikoille muodostuu helposti muita oheistoimintoja, jotka saattavat vaarantaa pohjavesialueet. Toisaalta on epäselvää, miten lataus ja tankkaus suhteutuvat tiukentuneisiin pohjavesimääräyksiin.

Vihdin kunta näkee raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelu- ja taukopaikat sinänsä tärkeiksi kehittämiskohteiksi, mutta kunnan alueelle merkittyjen kohteiden osalta kunta edellyttää jatkoneuvotteluja ja selvityksiä ennen kyseisten taukopaikkojen lukitsemista.

VISIO-kaavassa esitetyn Rahtiradan laajemmat vaikutukset jäävät epäselviksi. Rahtirata liittyy nykyiseen Hanko-Hyvinkää –rataan, mutta radan vaikutuksia Hanko-Hyvinkää rataan, sekä sitä ympäröivään maankäyttöön ei ole arvioitu. Toteutuessaan Rahtiradalla on todennäköisesti vaikutuksia Hanko-Hyvinkää –radan liikennemääriin ja siten esimerkiksi Vihdin maankäyttöön ja Nummelan keskusta-alueen kehittämismahdollisuuksiin radan läheisyydessä. Kyseessä on merkittävä hanke, jolla on todennäköisesti laajoja vaikutuksia koko liikennejärjestelmään, varsinkin koska rata liittyy Tallinnan tunnelin hankkeeseen. Vihdin kunnalla on laadinnassa Nummelan osayleiskaava sekä Vihdin strategisen yleiskaavan päivitys, joihin Rahtirata tulisi todennäköisesti vaikuttamaan. Vihdin kunta edellyttää lisäselvityksiä Rahtiradan vaikutuksista.

Kaupunki-ilmailu

VISIO-kaavassa esitetty määräys ”*Alueidenkäytön ja infrastruktuurin suunnittelussa on varauduttava sähköisen ja vähäpäästöisen ilmailun sekä kaupunki-ilmailun kehitykseen*”. Määräys on pääosin hyvä tulevaisuuden teknologioita ajatellen, mutta tämä on ilman tarkempaa ohjausta haastava toteuttaa. Määräystä olisikin syytä täsmentää tai laadittava ohje tämän toteutuksesta kuntatason kaavoituksessa. Vihdin kunnalla on laadinnassa Nummelan osayleiskaava sekä Vihdin strategisen yleiskaavan päivitys, joihin kyseinen määräys vaikuttaisi. Kyseinen yleismääräys on haastava toteuttaa näissä laadinnassa olevissa yleiskaavoissa ilman ohjausta. Nykyisen ilmailun yhteensovittaminen saattaa olla haastavaa, sekä aiheuttaa lisää rajoituksia maankäytölle. Vihdissä on juuri lainvoimaistunut Nummelan lentokentän asemakaava. Vaikka ilmatila ei kuulu kunnan toimivaltaan, ilmatilassa tapahtuvat muutokset aiheuttavat yhteensovittamisen tarvetta maankäytölle. Kyseisen määräyksen tulkintaohjeessa on paljon teknisiä määrittämiä, jotka saattavat vanhentua nopeasti ja saattavat kuulua esimerkiksi ilmailun säännöksiin. Vihdin kunta katsoo tämän määräyksen vaativan lisää selvitys- ja kuntayhteistyötä eritoten niiden kuntien osalta, joilla Uudenmaan lentokentät sijaitsevat.

Kaavaselostuksen sivulla 97 kerrotaan seuraavaa: Kaupunkialueilla ja saavutettavuuden kannalta keskeisissä solmukohdissa tulee edistää kaupunki-ilmailun edellytyksiä. Uusien ja kehitettävien keskusten, satamien, lentoasemien ja liikenteen solmukohtien suunnittelussa on

lähtökohtaisesti tarkasteltava ja mahdollistettava laskeutumis- ja nousupaikkojen (vertiportit ja skyportit), lyhyiden kiitoteiden (eSTOL-/STOL-lentopaikat) ja *vesilentoliikenteen* yhteyspisteiden sijoittumismahdollisuuksia. Vihdin kunta toivoo tarkennusta vesilentoliikennettä koskevaan kohtaan ja edellyttää vaikutustenarviointia kuntien järvi- ja vesistöjärjestelmiin ja ranta-asutukseen.

Energiajärjestelmä

VISIO- kaavan pienydinvoimalan (SMR) käsite tarvitsisi selvennystä. Kaavaselostuksen mukaan pienydinvoimalalla tarkoitetaan VISIO-kaavassa modulaarista ja sarjatuotantoon soveltuvaa ydinreaktoria, jonka lämpöteho on alle 1500 megawattia. Suomalaisen vähittäissähkömyyntikonsernin tiedotteessa todetaan mm. 500 MW kokoisen laitoksen olevan kokoluokaltaan Kampin ostoskeskuksen kokoluokkaa. Tällaisen sijoittaminen suojaetäisyyksineen kuntien kaupunkirakenteeseen on erittäin haastavaa, saati 1500 MW kokoluokan laitoksen. Sinänsä tarkoituksena on hyvä, mutta toteutusmahdollisuudet VISIO-kaavan mahdollistamalla megawattimäärällä ovat erittäin rajalliset. Jos pienydinvoimaloita halutaan edistää, ja saada niitä realistisesti toteutetuiksi Uudellamaalla, tulisi konseptia kehittää kohti pienempiä yksiköitä. Isomman laitoksen sijoittuminen Uudellemaalle täytyy tehdä tiiviissä yhteistyössä kuntakaavoituksen ja maakuntakaavoituksen välisenä yhteistyönä energialaitoksia ja mm. säteilyturvakeskusta kuunnellen. Lisäksi kaavan aikajänne huomioiden, tulisi varautua myös muunlaisiin energiantuotantoratkaisuihin.

Maakuntakaavan alueelle pitäisi voida sijoittaa ydinlaitoksen kohdemerkinnällä osoitettujen sijaintipaikkojen lisäksi kokoluokaltaan pieniä ydinlaitoksia, joiden vaikutukset ympäröivään maankäyttöön ja ympäristöön ovat hyväksyttäviä ja laitokset siten toteuttamiskelpoisia. Tällaisten pienempien voimaloiden sijoittamisen edellytykset tulee siis tutkia kuntatasoisessa kaavoituksessa.

Datakeskukset

VISIO-kaavassa on esitetty Nummelan eteläpuolelle teollisen tuotannon, logistiikan, maa-aineshuollon ja/tai kiertotalouden keskittymä. Olisi hyvä selkeämmin todeta, että tämä kaavamerkintä pitää sisällään myös datakeskukset. Vihdin kunnalla on alueella merkittävä datakeskushanke ja datakeskusta ei luokitella esimerkiksi teollisuustoiminnaksi. Datakeskusten osuus rakentamisesta on voimakkaassa kasvussa ja datakeskusten määrä myös Uudellamaalla tulee oletettavasti kasvamaan tulevaisuudessa merkittävästi. Visio-kaavan selostuksessa datakeskukset mainitaan ainoastaan hukkalämmön näkökulmasta ja aiheen laajempi tarkastelu olisi toivottavaa.

Hukkalämpö

Kaavan yleismääräys koskien uusien, huomattavaa hukkalämpöä tuottavien hankkeiden, kuten datakeskusten ja teollisuuslaitosten, suunnittelun ja luvituksen yhteydessä velvoittavasti selvitettäviä mahdollisuuksia hukkalämmön talteenottoon ja hyödyntämiseen nähdään

edistävän suunnitelmallista paikallista energiajärjestelmän kehittämistä, ja on siten kannatettava tavoite.

Aurinkovoima

Teollisen kokoluokan aurinkovoiman sijoittamista ohjaava yleismääräys jättää paikallista suunnitteluvaraa erilaisissa arvokkaissa olosuhteissa, kuitenkin erityistä suunnittelun huolellisuutta ja selvityksiä edellyttäen. Määräyksen sisältö selventää suhtautumista esimerkiksi valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen tai -maisemien alueille kohdistuviin aurinkovoimahankkeisiin mm. seuraavasti:

”Teollisen kokoluokan aurinkovoiman sijoittaminen ei ole mahdollista rakennetun kulttuuriympäristön alueille (RKY)” tai ”Teollisen kokoluokan aurinkovoiman sijoittaminen valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille (tärkeille pohjavesialueille ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaille alueille) on mahdollista vain, mikäli suunnittelu toteutetaan erityisen huolellisesti ja selvityksillä voidaan osoittaa, ettei hanke vaaranna alueen maisemallisia arvoja, (pohjaveden laatua tai luontoarvoja). ”

Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen ominaisuusmerkintä kaavakartalla kattaa sekä valtakunnallisesti, että maakunnallisesti arvokkaita alueita ja kohteita neljään eri lähteeseen perustuen: Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä maisemanähtävyydet (valtioneuvoston päätös 2021); Valtakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet, tiet ja kohteet (RKY 2009); Maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt (Missä maat on mainiommat 2022); Valtakunnalliset maisemanhoitoalueet (LSL 32 §) .

Aurinkovoiman sijoittamista koskevan yleismääräyksen kytköstä ja tulkintaa suhteessa kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimista koskeviin tavoitteisiin selkiyttäisi, että em. alueiden tai kohteiden jaottelu esitettäisiin esimerkiksi liitekartalla.

Vihdin kunta esittää omassa yleiskaavan päivityksessään aluevaraukset teollisen kokoluokan aurinkoenergiahankkeille muiden vastaavien hankkeiden rinnalla. Vihdin kunta toivoo tiivistä keskustelua ja vuorovaikutusta ko. teeman osalta.

Luonto ja hiilensidonta

Kaavaluonnoskartta on melko riisuttu versio teemakohtaisiin esityksiin verrattuna mm. luontoteemojen osalta. Vihdin kunnassa koetaan, että teeman piste-, viiva- ja aluemerkinnet tulisi ottaa laajemmin mukaan kaavakartalle (esim. arvokas geologinen muodostuma, virkistysalue, metsätalousvaltainen alue...), jotta ohjausvaikutus yleiskaavatasolle olisi selkeämpi.

Maakuntakaavaa ei koeta luontevana välineenä ohjaamaan ekologista kompensatiota, sillä luonnonsuojelulain mukainen ekologinen kompensatio on mahdollista määritellä vasta asemakaava- ja

hanketasolla. Vihdin kunta selvittää ekologisen kompensaation mahdollisuuksia kunnan sisäisenä työnä.

Vesihuolto ja vesivarat

Vihdin kunta huomauttaa, että kaavakartalla olisi syytä esittää pohjavesialueet sekä vedenhankinnan kannalta arvokkaat pintavesialueet, jotta ohjausvaikutus kuntakaavoitukselle olisi selkeämpi.

Maa-aineshuollon toiminnot, puhtaiden ylijäämämaiden loppusijoittamisalueet

Teollisen tuotannon, logistiikan, maa-aineshuollon ja/tai kiertotalouden keskittymän kohdemerkintä pitää sisällään useita maankäyttömahdollisuuksia. Turvaako merkintä ja määräys riittävästi alueita maa-aineshuollon toiminnoille ja puhtaiden ylijäämämaiden loppusijoittamisalueille, jos kohdemerkintöjen alueille on mahdollista sijoittaa myös pelkästään esimerkiksi teollista tuotantoa? Kaavamääräyksiin tulisi harkita lisättäväksi oma kaavamerkintä merkittäville maa-aineshuollon ja/tai kiertotalouden keskittymille.

Vihdin kunta tutkii omassa yleiskaavan päivityksessään aluevaraukset maa-aineshuoltoon ja massatasapainoon liittyen. Vihdin kunta toivoo tiivistä keskustelua ja vuorovaikutusta po. teeman osalta.

Toimivalta	Hallintosääntö 23 §
Valmistelija	Marianne Kaunio etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 0421345
Esittelijä	Kunnanjohtaja Erkki Eerola
Ehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa Uudenmaan liiton VISIO-innovatiivinen vihreä siirtymä -kaavaluonnoksesta esittelytekstin mukaisen lausunnon.
Päätös	
Tiedoksi	